

Выходить во Львовѣ ще Вторника, Четверга и Суботы кромѣ рукописныхъ) с 4-88 год. полн. Латор. додатокъ «Библиотекы ириснимъ» вѣдностей» выходить по 2 печат. аркушъ кожного 15-го и послѣдняго для кожного мѣсяця.

Редакция, администрация и экспедиция блвз Ч. 44 ул. Галицка.

Всѣ листы, посылки и рекламации вложитъ пересылать блвз адресомъ: редакция и администрация «ДѠло» Ч. 44 ул. Галицка.

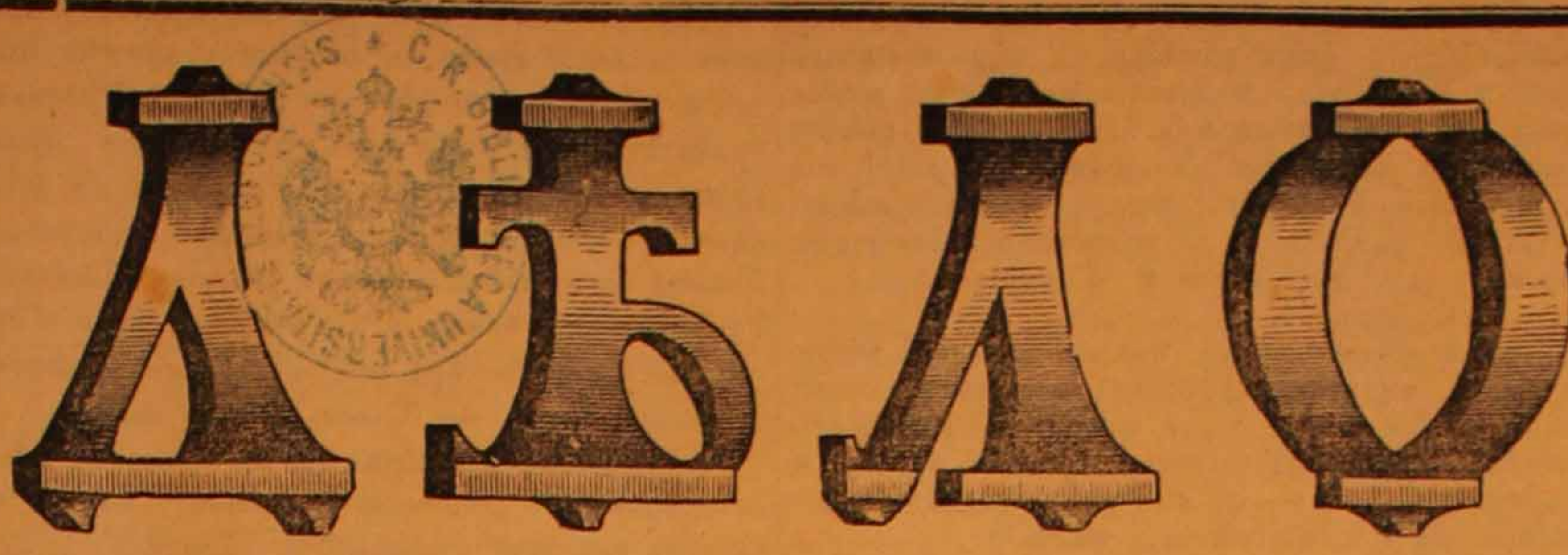
Рукописи не вѣртаються тѸлько на попереднє застереженє.

ПолнѠко число стоить 12 кр. а. в.

Оголошеня принимаються по цѣнѣ 6 кр. а. в. бѣзъ одной строчки печатной.

Рекламации вноспечатанъ вблвдъ бѣзъ порта.

Предплату вложитъ пересылать франко (включенє чистовымъ перекладомъ) до: Администрация часописнъ «ДѠло» ул. Галицка, Ч. 44

Предплата на «ДѠло» для Австрїи:	для Россїи:
на цѣлѣй рѸкъ . . . 12 рр. на цѣлѣй рѸкъ . . . 12 рубл.	на цѣлѣй рѸкъ . . . 12 рубл.
на пѸвъ року . . . 6 рр. на пѸвъ року . . . 6 рубл.	на пѸвъ року . . . 6 рубл.
на четвѣрти року . . . 3 рр. на четвѣрти рок. . . 3 рубл.	на четвѣрти року . . . 3 рубл.
съ дол. «Библиотекы»:	съ дол. «Библиотекы»:
на цѣлѣй рѸкъ . . . 16 рр. на цѣлѣй рѸкъ . . . 16 рубл.	на цѣлѣй рѸкъ . . . 16 рубл.
на пѸвъ року . . . 8 рр. на пѸвъ року . . . 8 рубл.	на пѸвъ року . . . 8 рубл.
на четвѣрти року . . . 4 рр. на четвѣрти рок. . . 4 рубл.	на четвѣрти року . . . 4 рубл.
на есмѣт додатоку:	на есмѣт додатоку:
на цѣлѣй рѸкъ . . . 5 рр. на цѣлѣй рѸкъ . . . 5 рубл.	на цѣлѣй рѸкъ . . . 5 рубл.
на пѸвъ року . . . 3 50 кр. на пѸвъ року . . . 2 50 кр.	на пѸвъ року . . . 2 50 кр.
на четвѣрти року . . . 1 25	на четвѣрти року . . . 1 25
Для Закарпатськ, аврїи Россїи:	
на цѣлѣй рѸкъ . . . 15 рр.	
на пѸвъ року . . . 7 50 рр.	
на четвѣрти року . . . 3 75 рр.	
съ дол. «Библиотекы»:	на есмѣт додатоку:
на цѣлѣй рѸкъ . . . 19 рр.	на цѣлѣй рѸкъ . . . 6 рр.

Выемковѣ положенє въ Вѣднѣ.

Если важнѣй проявы вѣишной або внутрѣишной политики проходить мѣжъ Русинами майже бѣслѣдно, то сему бы ще не дуже такъ можна дивуватися, та и причинѣ сего не далеко треба шукати; всѣмъ вѣѣтно, якими способами вытискается всюды наша легальна репрезентация, якими способами придержуются намъ уста, — то жь не дивно, що въ давнѣмъ случаю не можемо мы анѣ рѣшающего голоса поднести, анѣ якъ-небудь тамъ, де насъ нема, впливати; не дивно такожъ, если при такихъ обстоятельствахъ наше политичнѣ образование — хочъ бѣзвѣстанно, але лише поволи поступае, если въ широкихъ кругахъ нашего народа лишь поволи розбужается политичнѣ житѣе, вытворюются политичнѣ погляды.

Однакожь не лѣише — если не гѸрше — стоить съ Полаками, хочѣбы и поминути вже простый народъ «польскїй», масу населения вѣхѣдной Галицкы. Галицка прѣса поблѣе естъ вѣдрѣдемъ — въ одной стороны бѣсвѣльного, недалогого явыкомельства крикливыхъ недумѣвъ-патрїотикѣвъ, въ другой жь стороны — скажемо по-просту — вѣдрѣдемъ рафинованого политичного швиндю. Важнѣ факты щоденного политичного жита если обговорюются, то або надавычано поверховно, а при тѸмъ въ выключного фантастично-народового становиска, або такъ, якъ сего wymagaе интересовъ клѣи, а навѣтъ личностей. Хвиля, хвилевый интересъ, — отсе ихъ окликъ; argēs pour le deluge! А нѣ, то нехай все пропадае, щобъ лишь якїи-то хлопѣт идея «народовой» салывати, щобы хочъ зверха блыщало се, що во внутрѣ невдоре, гниле. Результаты такого стану рѣчей не тайнѣ: «доминуючѣ» положенє «народовой делегации» въ Вѣднѣ, достоинства, титулы, добрый зарѸбокъ — попри нуждѣ и невгодѣ въ краю... ЗастѸй, заблагнѣе политичного и еусѣльного жита, нерозвитѣесть масъ, недостака однодушного и самосвѣдомого попѣртя въ стороны краю на случай потребности энергичного выступленя. Житѣе державнѣ не стоимъ, такъ якъ и нѣчо не стоимъ на мѣсци, а иде або напередъ або въ задъ. А ту факты переходятъ за фактами майже неважѣтно, аб оме або и вѣсѣмъ не врозумнѣи, не розслѣженѣи, не учимся нѣчого, забуваемо то, що пройшло, — а потому приходится «краваи», ба и державнѣ нести на собѣ всю тяжеку вагу конвенций снхъ фактовъ. Нема ясности нѣ що до тепѣрѣишности, нѣ що до будучности; блуканина або явыкомельство, а вже що най-

больше меньше або больше оправданѣй рекламации, — отсе все.

Якъ нашимъ читателямъ вже вѣѣтно, заведено въ столицнѣмъ Вѣднѣ и въ двѸхъ округахъ низной Австрїи выемковѣ положенє. Парламентъ, котрому правительство блвдѣя закона въ 1869 р. має предложити причины евентуальной постановы выемкового положеня, але котрый блвдѣя того самого «конституцийного» закона не має вѣсѣмъ права рѣшати самъ о потребѣ або излишности такого положеня, «избравъ лучшую часть», т. е. принявъ до вѣдомости и узнавъ за усуправдливлене поступованє правительства въ сѣмъ дѣлѣ. ДѠ рѣчи тутъ насъ передѣсѣмъ займають: причины выемкового положеня и становиско партїи въ палатѣ послѣвъ при дебатѣ надъ симъ предметомъ. Яко причину выемкового положеня подѣе правительство рухъ анархичный, социалистичный и пр. — и вѣѣтнѣ агента, убийства полицейникѣвъ, листы съ угрозами, и т. п.

Що далеко ще до того, щобы свѣтъ бувъ равнѣмъ, ба щобы еусѣльный и политичнѣ обставины были выносимѣ, сего — здаецъ — нѣкому доказувати не треба. Що заходитъ нагяча потреба бѣдай децо поправити, признавъ се и абсолютисично-династичный политикъ кн. Бисмаркъ, признали и социальнѣ демократы и социальнѣ аристократы, а до такой поправы таки въ консервативно-династичномъ интересѣ стремлять явно и новѣйшии законодавства нѣмецкѣ и австрїйскѣ. Однакожь въ другой стороны есть неменше певнымъ фактомъ, що нѣгде въ живни перескѸбѣтъ нема; що каждый процѣсъ въ живни, кожде дѣло людеке потребуе часу для переведеня, довершеня; що формы державнѣй и еусѣльный, если мають бути тревалии, повиннѣ бути тѸлько санкционанѣмъ дѣйствиого, працею многихъ единиць приготованого и вытвореного стану рѣчей; що нема нѣчого шкѸднѣйшого въ житу еусѣльнымъ и политичнымъ, а впрѸчѣмъ и въ житу кождои единиць нѣчого шкѸднѣйшого для природного развою, нѣчого, щѸбъ больше нищило и подтѣинало позиточнѣ почыны, — якъ передвѣснѣи, при всѣй бѣсильности брутальной порывы. Можна ихъ пояснити, можна простити, але дѣйствиою користи такъ мнѠмо «власной» свѣий справѣ певно не принесутъ нѣ анархисты, нѣ террористы, нѣ всякїи инши ворохобники, котрѣ закрыли очи на фактичнѣ обставины, на историчный хѸдъ жита. Конвульсии суть симптомомъ слабости, потребности удорвления, але анѣ лѣкарствомъ бути не можуть, анѣ, поки тревають,

о выздоровленю бѣсѣды бути не може. Вытревала, розумна, систематична и организуоча праца бѣзъ долу, бѣзъ подвалинѣ; — поволи але на певно, съ вырозумѣлостею, всепрощенѣемъ и братолюбѣемъ, если не въ устахъ то въ груди, съ свѣточемъ просвѣты въ рудѣ, съ добрымъ примѣромъ бѣзъ себе, бѣзъ единиць; — неусыпна, хочѣбы на око незначна праца снхъ единиць, — отсе одна возможна дорога для тверезыхъ еусѣльныхъ дѣятелѣвъ. Если масы будутъ просвѣченѣи, свѣдомѣ себе, своихъ силъ и интересовъ, свѣдомѣ вѣгалыныхъ интересовъ людекости, а не эксклюзивныхъ интересовъ якои бы то не було клѣи або касты, чи робѸтничои, чи аристократичной, чи мѣщаньскои, чи сельско-рѸльничои, тогда сама собою устане потреба кровавыхъ порывѣвъ герѸвъ револювера, динамиту, а передѣсѣмъ... фразы. А поле для працѣ нынѣ кождый все и всюды найде.

Мы не бачимо причины входить глубѣе въ мотивы правительства, вже для того, що правительство має ту повну свободу дѣлания. «Либералы» нѣмецкѣй постарались о се 1869 р.; правда, що тогда потребѸло було панамъ либераламъ такого закона супротивъ — Славянъ-Чехѣвъ... Нынѣ кажутъ тѣ жь самѣ либералы, що правительство не достаточно умотивуало свои предложенє, що хочъ попри анархистахъ переслѣдувати оппозицию. Се певно, що выемковѣ положеню причинѣ анархичного руху не усуне, еусѣльныхъ порядкѣвъ не поправитъ, часу не спяити.

Коли прислухатѣся дебатѣ надъ тѣмъ предметомъ въ палатѣ послѣвъ, то справдѣ не знати, чи смѣятѣся, чи плакати, чи здвигнути плечима! Зъ одной стороны бачимо «оппозицию», котра сама жь то на себе бичъ помагала крутити, котра не вагалась въ конституцийной державѣ ухаулити законъ, котрый позовае правительству узнати на неограниченый часъ несущѣствуючими найважнѣйшии, конституцийно запорученѣи права личности и еусѣльностью. Бачимо, якъ то тогдѣшнѣ либералы были либеральнѣ для себе; якъ то твердо вѣрили они, що вдержутъ по вѣкъ власть въ своихъ рукахъ, что все будутъ могли крутити своими законами якъ собака шкѸрою, что все зможутъ въ конституцийной державѣ доплати права иншихъ народностей, иншихъ сторо ницьвъ. Сея устава въ 1869 р. мала прѣцѣ жь причинитѣся до утравленя панования либералѣвъ. — Зъ другой стороны бачимо «прихильнѣи» графови Таѣфе сторонництва: Ѹтмовити не можна, не Ѹтмовити такожь многимъ въ правѣцѣ не хотѣлось. Але

що дѣяти, коли правительство анѣ не хоче анѣ причины не має лякатѣся парламенту; Таѣе locuto, causa finita, а нѣ, то ще пп. посламы скажутъ въ дома раздумати надъ тѣмъ: щѸбъ вѸльно, а чѸго не вѸльно конституцийному парламентови. А чи при новыхъ выборахъ бужь бы выбѸръ тѣхъ самыхъ «Ѹтиоручникѣвъ», репрезентантѣвъ «народа» якъ небужь забезпеченыи? Чи вы б о р ц ѣ станули бѣ якъ одинъ мужъ за своими посламы? Чи правительство в а н а д т о може потребувати бѣ вѸходитѣся при новыхъ выборахъ? — Та ба! або то новѣ выборы были бы такъ дуже потрѣбнѣи? Въ скарбници конституцийной знайдутся на всѣ случаѣи законы. Треба слухати, поки правительство добре, а то ще може розсердѣтѣся, а непослушнѣи послы могутъ ще весь парламентаризмъ «heimgeigen» якъ скававъ дрѣ Ригеръ. Тожь н. пр. п. Грохольскїй не шадивъ заходѣвъ, щѸбъ перепѣрти въ польскобѣ «колѣ» ухаулу, що всѣ члены «кола» обновляються голосуати за выемковымъ положенѣемъ. Нѣкто сериозно и не розбавравъ, чи предложенє правительства оправданѣе, чи нѣ... Правительство розсердѣтѣся и пропаде и блескъ вѣрхнѣи, покажутся и парламентаризмъ и политиканы народовѣ и идея народова и пр. — въ дѣлѣи нужденной наготѣ. Триматѣся, чѣмъ можна и якъ можна и поки можна, — щобы на верха.

Лѣвѣица старается всѣми силами повалити министерство Таѣфе; правѣица всѣми силами старается покѸвати лѣвѣицю; а гр. Таѣфе стоить «надъ партиями», а властиво не стоить нѣ о лѣвѣицю, нѣ о правѣицю, бо тѣшитѣся до вѣрїемъ короны. Та не лишь гр. Таѣфе тѣшитѣся. Тѣшитѣся на пр. «Gaz. Narod.», що «тевтонамъ» далеко до панования, бо стратили «zaufanie» у короны. И «Gaz. Narod.» и чѣска «Politik» и клерикальнѣи «Vaterland» и министерїална «Presse», — всѣ они, де лишь можутъ, вытѣкаютъ либераламъ: Бачите, вы были и еыте нечѣмнѣи, тожь и пуйайте вѸ власти, що жаденѣ въ васъ не буде министрѸмъ!... П. Грохольскїй менше-больше те саме не вагаецъ выскавати въ повной палатѣ. Отже, чѸму либералы не мають власти, чѸму правительство звѸлитъ опиратѣся на «правѣици»? — Бо либералы стратили (мабутъ ще передъ Русинами!) «довѣрїе», бо правѣица доси справуецъ чѣмно! Буде блескъ и зарѸбокъ, можна буде до волѣи кнѣти въ лютой оппозиции, — щобы лишь не позабути на чѣмнѣсть — де треба.

Характеристичный еще одинъ фактъ: много членѣвъ оппозицийной лѣвѣицѣ усунулось бѣзъ

Листы зъ Полтавщины.

III.

Въ першихъ двѸхъ листахъ я показавъ, что економичный побытъ и сельскѣ господарство скрѸбъ по Полтавщинѣ а особливо мѣжъ бѣвемельными и маловемельными крестьянами аходится въ тяжкомъ станѣ. Ѹгъ сего стану залежать и всѣ инши лиха, якъ прим. пошести на людей и на скотину; одинъ «обкладкѣи» (дѠтератѣи) вылуцили въ Полтавщинѣ бблшь 70.000 дѣтей. При такихъ тяжкихъ умѸвахъ економичного побыту не може добре стоить и побытъ духовнѣй. Есть люде, що ламають у головы свѣий думки: що бѣзъ чѸго залежитъ: чи економичный добробытъ народа бѣзъ его духовои просвѣты, чи навпаки, моральнѣи станѣи и просвѣта бѣзъ ступня економичного побыту народа? По моему, се пытанєе вѣсѣмъ даремне и надъ нимъ нехай той працевъ, кому нѣ про що больше гадати; а кто пыльно придивляеця житу, той добре постигъ, что економичный и духовнѣи побытъ и ровной дуже тѣсно, просто нероздѣлимо звязанѣ съ собою и залежать однаково одинъ бѣзъ другого. У голодного перша думка буде ѣда, у холодного топливо и одежа; такъ само и темнѣи человекѣ нѣчого не пригадае, щѸбъ

получшати, поднѣти свѣий матерїалнѣи побытъ. Хиба темнѣи знае про те, якъ не здорово разомъ съ дѣтьми держати въ одной хатѣ и поростѣи и тѣлатѣи и ягнѣтъ? А коли днѣи и чувѣ бѣзъ кого про се гигиеничне зло, або коли днѣи письменнѣи да самъ про се прочитавъ, дакъ чѣмъ же днѣи запоможе сему злу, чѣмъ Ѹтверне его? Онъ знае, что и для тѣлатѣи и для ягнѣтъ треба якогѸе теплого вахѣстку; а де его вѸзѣме, коли у него и абылого свинюшника нѣ за что заплести?

Зъ такого колеса выхѸдитъ тѸлько те, что поднѣсенєе матерїалного и духового народного побыту муситъ ити разомъ одно съ другимъ и кермувати симъ поднѣсенѣемъ съ користею повиннѣи не поодинокѣи люде, бо одинъ человекѣ, кто бы днѣи не бужь, а у поли днѣи не вѸякъ. Се дѣло повинно вестѣся гуртовыми, громадскими силами; не дарѸмъ же сказано: «громада — великѣи человекѣи».

Ѹгъ же ради поднѣсеня матерїалного побыту народного въ Полтавщинѣ нѣчѸгобсенько такѣи не зроблено. Торѣкъ, правда, заложено урядовый позичковый банкъ для крестьянъ, але въ того банку користи убогимъ крестьянамъ, якъ въ цапа вѸвны! ТѸлько богатырямъ да кулакамъ той банкъ принесе користь, а щѸбъ ставъ днѣи запомогою тѣмъ селянамъ,

котрыхъ наибблшь заѣдае нужда, дакъ треба: разв., щѸбъ основна сума банку була далеко бблшь (а то на всю Россїю 5 миллиѸнѣвъ!), а въ другѣе, щѸбъ банкъ не давалъ въ позичку грошей такимъ селянамъ, котрѣ имеютъ вже столько землѣи, что она забезпечуе ихъ побытъ. примѣромъ 20—25 десятинъ. (Десятина = трошки менше 2 морговѣвъ.)

Просвѣтою сельскою люду въ Полтавщинѣ, якъ и скрѸбѸ по Россїи, управлѣе самъ урядъ черѣзъ своихъ агѣнтѣвъ, въ головы котрыхъ стоить директоръ и инспекторы шкѸльнѣи; они разомъ съ исправникомъ и священниками складаютъ шкѸльнѣи рады. Черѣзъ се выхѸдитъ ось, что инспекторы якъ и исправники, будучи перше всего урядниками, ставлѣятъ метою народнои просвѣты не реальнѣи потребности народнѣи, а примѸванєе до меты чисто полицейского характера; черѣзъ се само народъ не бачучи очевидной користи бѣзъ шкѸль, дивится на нихъ неприхильно, якъ и на кождый урядовый вакадѣ, якъ на полицѣи, якъ на станового, якъ на шосѣе таке, что тѸлько увеличиваетъ податки. Такому поглядю помагавъ же й те, что наука въ сельскихъ школахъ ведѣтѣся не на народной мѸвѣ, а на великорусской, котрой украинскїй народъ не розумѣе. До того зновъ сельскѣи громады

и земство, поставляючи на школы грошѣи и всѣ матерїалнѣи потребности, не мають права нѣ трохи вмѣшуватѣся въ педагогичнѣи и моральнѣи примѸваня шкѸль. Громада дала на школу землю, хату, топливо, сторожа; земство дало грошѣи на плату учителяви; а кого тамъ инспекторъ заведе учителемъ, чѸго и якъ тамъ учать, — до того нѣи громадѣ нѣи земству нѣчѸго; навѣтъ по якимъ книжкамъ учать въ школахъ — до того земству васъ!... Вся користь, яку приносятъ сельскѣи школы народова, тѸлько та, що хлопцѣи, котрѣ скѸдчатъ школы и одержатъ на те свѣдоцтво, получаютъ пѸвъ року «льготы» на войскову службу. Але ради Бога! чи великою ваги етъ ся полѣкса? Прослуживши 14 1/2 лѣтъ солдатъ вѣртаецъ до дому, не дослуживши пѸвъ року. Полѣкшу сѸо дадутъ ему якъ-равъ въ осени, подѣи зиму. Яка жь тутъ користь въ того, что днѣи пѸвъ року сидѣти-ме дома въ пору, коли нѣчѸго робити и нѣгде работы дѸстати? Та ще й те: скѸлько то тѣхъ «льготныхъ» выхѸдитъ? Прим. поваторѸкъ вѸ всѣхъ школярѣвъ выдержали испытѣи на льготу на всю Полтавщину 1861 школярѣвъ або 4-8%!.

Отымъ то сельскихъ шкѸль въ Полтавщинѣ далеко не столько, скѸлько ихъ треба и скѸлько бѣи ихъ могло бути, коли бы вѣ

голосована. Та певно, ще бы отъ до решты прійшло стратити довѣрїе, статись вже зовѣмъ „regierungsunfähig“...

Оттакъ то нашъ „сторонництво“ въ радѣ державной, оттакъ то зависить отъ парламенту наше конститудійне правительство, оттакъ то опору мають пп. послы въ выборцахъ. Нашъ обставины — се въ миниатурѣ — Сербїя...

Теорія а практика.

Мы вже неразъ звертали увагу на тую велику пропасть, яка даєся въ нашомъ народномъ житю спостерѣгати на кождомъ кроцѣ мѣжь теорією а практикою, мѣжь тымъ, що говориться, а тымъ, що робиться. И ще дивна у насъ панує замѣшанина понятій: то, що сущно-важне, — уважаєся чимєсь побѣдчимъ, маловажнимъ, а то, що мало-важне, уважаєся головнимъ. Возьмѣмъ отъ хочъ бы нашу борбу о права руского языка въ урядахъ. Тутъ борбу можемо мы вести двояку: одну сущно-важну тымъ, коли мы веѣ Русины будемо переусууватись съ урядами по руски, що намъ есть вѣльно, а другу вже — правду скавати — менше важну, бо условлену першою, коли мы въ часописяхъ и на публичныхъ зборахъ будемо вытыкати кривды нашего языка въ урядахъ черезъ байдужность або надлужита урядникѣвъ, и т. д. Тымъ часомъ мы въ щреденного досвѣду пересвѣдчуємось, що нашѣ люде другій родъ борбы уважають сущнымъ, а першій нѣчо не значущимъ! На вѣчу будуть найгорячѣйші патріоты нашѣ кризати на уряды, що маловажать або и кривдять языкъ рускій, а вернувши до дому гарненько пишуть чи то до суду, чи до староства по польски! А навѣтъ не подумаютъ надъ тымъ, що голосъ вѣча, хочъбы акій рѣшучій, не порадить тутъ нѣчо, если Русины фактично пишуть до урядѣвъ по польски.

Сѣ думки мусѣли мы высказати передъ наведемымъ слѣдующою дописи одного Русинамъ прихильного Поляка въ Яворова. Онъ приславъ намъ коверту съ оригинальнымъ адресомъ: „Z urzędu parafialnego gr. k. Krakowie. L. 14. Do Świątynego s. k. Starostwa w Jaworowie. Urzędownie w por. zakr. dział. Wolne od opłaty.“ На ковертѣ печатки почтовѣ „Krakowice 31/1 1884 и Jaworów 1/2 1884“ — и печать церкви св. Николая въ Кракѣвци. Коверта цѣла налѣплена на одной сторонѣ бѣлѣй листу, а на другѣй написано;

„Oto macie powego narodolubca w Jaworowskim powiecie! W jakim języku adres, w takim i wewnątrz zawarty akt, którego wam oczywiście udzielić nie mogę. Sądźcie, że tutejsza registratura była by w stanie ręką tego gorliwego obrońcy ruskich interesów chociaż jedną ruską napisaną wskazać wam literę?“

I wy bez rumieńca macie śmiałość dobijać się równoprawnienia, poszanowania waszego języka, skoro ten, który na Wiecu waszym w Narodnym Domu gromy miotał na Taaffego, staje się... świętości waszej wobec — starosty Hutha?!..

Powiecie: on jeden zapewne. Uchowaj Boże! Nawet nie pytajcie: ile ich? Raczej zapytaj-

школахъ учили хочъ рѣкъ чи два по украински и коли бы школы вѣльно було заводити кождому, кто бы того побажавъ.

Усѣхъ сельскихъ шкѣлъ въ Полтавщинѣ позаторѣкъ було 560. Коли додамо сюды веѣ городянскѣ школы (крѣмъ середныхъ), дакъ знайдемо, що одна школа приходится на 74 верстовъ и на 4200 жителѣвъ. Бѣтъ повѣты, де 1 школа приходится на 50 верстовъ, але такихъ повѣтовъ тѣлько два: роменскій и прилудкѣй; естѣ же зновъ и такѣ, якъ константиноградскій и переяславскій, де 1 школа приходится на 106 и 108 верстовъ! Такѣ жь сумнѣ умовы добудемо и по числу жителѣвъ; въ одному тѣлько прилудкому повѣтѣ на всяку школу пересѣчно выпадає 3400 душъ, а то скрѣвъ ще бѣльше, а въ переяславскому доходить ажъ до 5250 душъ! На утриманье сельскихъ шкѣлъ въ 1882 р. сельскѣ громады выдали 46.500, вемство 129.500, а казна тѣлько 12.500 карбов. Якъ бачите, не можна скавати, щобъ народна просвѣта була уладжена добре и ѣтповѣдно реальнымъ потребамъ педагогїи.

Цѣкава рѣчь — звернути увагу, якъ стояла народна просвѣта въ Полтавщинѣ пѣвтора столѣтя назадъ. Колись въ „Основѣ“ п. Лаваревскій подає цифру вѣдомѣсть про тѣ школы, що були на лѣвобережнѣй Украинѣ въ першѣй половинѣ XVIII стол. Осъ порѣвнаймо жь те, що було тогдѣ, съ тымъ, що маємо теперь. Въ пяти полкахъ тогдѣ було шкѣлъ: въ лубенскому 1745 року — 172 шко-

cie: ile w powiecie Jaworowskim Rusinów, którzy swój ojczysty język uważają i nim w stosunkach z Władzami i w życiu towarzyskiem posługują się? Odpowiem wam: mniej niżeli połowa palców na jednej ręce. To jednakowoż niech nie przeszkadza Redakcyom waszym i w przyszłości wymyślać na Polaków, że przesładują wasz język, wasze pismo, gnębją waszą — trzodę.

Jaka ironia!!! Gdybyście pismem waszem zarzucili bióra, językiem waszym napełnili towarzystwa, każdy musiałby liczyć się z wami! W stosunkach terażniejszych najczulszy sprawie waszej w najlepszym razie — litować się może nad lekko-myślnością i niedojrzałością waszą!

Amicus Plato — sed magis amica veritas, — скажемо мы, напровадивши повысшій листъ Поляка. Може гѣрка правда, высказана намъ въ очи чловекомъ чужимъ, опамятає тыхъ зъ насъ, що не понимаютъ важности переписки съ урядами въ рускомъ языкѣ, а особливо тыхъ зъ насъ, у котрыхъ практика ѣтѣгає о цѣлу мило ѣтъ теорїи. Коли веѣ Русины не будуть писати до урядѣвъ инакше, якъ лишъ по руски — то и будуть съ нами числитись, инакше мы веѣ будемо вѣчно веромъ, а нашѣ жалѣ и крики будуть лишъ смѣхъ будити въ чужихъ людяхъ!

Переглядъ часописей.

Вѣдома рѣчь, що брата нашѣ Поляки, говорячи съ Русинами и о Русинахъ, уживаютъ неразъ и въ сумѣш, двоякою способомъ выражена, двоякою бѣсѣды. Коли часомъ имъ потрѣбно Русинѣвъ для якихъ власныхъ цѣлей, то они якъ мога голосно кричатъ: „My lubimy Rusinów“, мы шануємо ихъ обрядъ и народность, ихъ мову и звычаѣ. А коли зновъ приходится имъ говорити объективно, безъ сентиментальности, то бѣсѣда ихъ змѣняєся и они кажуть: „Ruś i Polska, to wszystko jedno, мы съ Русею заключили унїю любяньскую, мы маємо до неѣ и историчне право“. Отъ се то „историчне право“ есть той гукъ, котрого нѣякимъ свѣтомъ не можна выбити зъ головы заматерѣлымъ польскимъ политикамъ. Та ба, зъ недавного и ру петербургского „Нового Времени“ мы можемо перекопатись доочне, що не тѣлько польскѣ шовинисты, але и російскѣ „новременецѣ“ хорують на те саме „историчне право.“ И потѣшна выходить галаматїя. Звѣстна рѣчь, що „Новое Время“ представляє въ Россїи той самъ напрямъ, котрый у насъ въ Галичинѣ можна бы назвати „общерусскимъ“ и дуже часто выступає противъ т. зв. малорусского сепаратизму. Але прїбѣмъ „Новое Время“ — часопись пѣвту-урядова и стоять на становищи державномъ, отже и историчномъ. Коли обѣ тѣ мѣрки лучитя „Новому Времени“ приложити до Русинѣвъ галицкихъ, то выйде таке, що зъ становища общерусского галицкѣ Русины — маленька частина велико-русского тѣла и повинна веѣяи силами змагати до „ѣбѣдиненїя“, а зъ другого боку галицкѣ Русины — складова частина колишней польской державы, до котрой Поляки мають неперевданне историчне право. А на практицѣ зъ той двоячней и чисто доктринерской логики выходить, що „галицкѣ Поляки покладають великѣ

годы, его просвѣту, вѣру и моральность. Духовенство, освѣчене на пѣдвалинахъ национальныхъ, розумѣло, що сѣ пѣдвалины треба берегти, що религїя и моральность бережутя и розвиваютя въ народѣ черезъ просвѣту въ шкѣлѣ и зъ церковной катедры. А якъ наука въ шкѣлѣ, такъ и проповѣди въ церквѣ тогдѣ тѣлько будутъ користными народови, коли народъ розумѣти-ме ихъ; для такого жь розумѣня нема другого способу, якъ народна мова! Духовенство розумѣло, що народна просвѣта на народнѣй мовѣ була тою могучою зброєю, котрой не пробиваютъ нѣ оловяні кулѣ, нѣ гакѣвницѣ, нѣ велѣній ратица.

Съ часомъ змѣнилось; духовенство стало особнымъ станомъ и частка его зрѣвнялася съ панами, властниками крепакѣвъ. Се порвало ту духовну нитку, що доти звязувала на Украинѣ духовенство съ народомъ... Духовенство вже не бачило нѣякихъ реальныхъ выгодъ — дбати про народну просвѣту... Не можна очевидно декорати его за те. Индиферентивамъ духовенства ставъ логичнымъ добуткомъ заведеного урядомъ крепактва и иныхъ порядкѣвъ на Украинѣ.

Рѣкъ за рокомъ просвѣта народна въ Полтавщинѣ такъ падала, що въ початку 1830 тыхъ рр. XIX ст. воевѣмъ не було шкѣлъ по селамъ. Почали ихъ на ново заводити ажъ тогдѣ, якъ заведено въ Россїи „министерство государственныхъ имуществъ“ и коли оно взявши

заслуги (для кого? Ред.) накідаючи рускимъ школамъ польскѣй языкъ и польскѣ книжки“. Значитя, пѣсля логики „Нового Времени“ Русинамъ приходатя поступати такъ: яко частина „общерусского“ племена змагати поволенки до „ѣединенїя“, але яко частина колишней историчной Польщѣ якъ найшвидше поробитись Поляками. Русинами, ѣтрубными и ѣтв великорусского и ѣтв польского народа, имъ „ни подъ какимъ видомъ не оневоляетя.“ — Спасн-Бѣгъ за ласку!

Справедливо замѣчає на ту путанину „Нового Времени“ „Одескѣй Вѣстникъ“, покликуючи на фактичнѣ ѣтносины въ Галичинѣ: „Галичина съ своимъ двонароднымъ населениемъ отановитъ одну провинцію, въ котрой верхъ держатъ польска шляхта. Се верховодство есть наслѣдомъ вѣковой исторїи Русинѣвъ и Полякѣвъ; але историчне право симъ разомъ стаєся кричаючѣ несправедливостею. Сучасный рухъ Русинѣвъ есть справедливый протестъ противъ историчного наслѣдства, протестъ легальный, пѣднесеный въ пмени „основныхъ законѣвъ державы австрїйской. Польска шляхта бажала бы закнугити пѣдъ столѣту поправку въ исторїю, яка зробилася за пано ваня Габсбургѣвъ и для того борєся противъ ѣтродженя Русинѣвъ, опираючись на традици и на недоваленыхъ ще останкахъ историчной манушности. Русины заявляютъ свои жаданя легально, якъ окремый народъ, бажачий жити по своему на своей земли, и для того нѣяке покликуванье ся Полякѣвъ на ѣтносины якихъ иныхъ народѣвъ не має анѣ значеня, анѣ доказуючой силы. Русины на такѣ рѣчи навѣтъ не повиннѣ уважати; въ своихъ поступованю они повиннѣ ити не за якимъ теоретичнымъ мрѣямъ анѣ за примѣрами далекими ѣтв ихъ житя и обставинъ, але за покликомъ своихъ власныхъ, буденныхъ потребъ и на пѣдставѣ заповненыхъ имъ правъ. Тогдѣ тѣлько работа ихъ буде консеквентна и выйде на користь ихъ народности; тогдѣ тѣлько Русины на правду будутъ поступати на передъ зъ того положеня, въ якомъ находятя нынѣ. Адежъ Русины теперь ставовлять призваню державою народности; задача ихъ лежитъ въ поправѣ итнучихъ вже обставинъ той народности и экономичного стану, въ фактичномъ переведеню тыхъ межинародныхъ ѣтношень, якѣ були установленѣ конституциєю 1848 року. Силы руской интеллигенци повиннѣ бути поєднанѣ и сконцентрованѣ до осяеня тыхъ найблизшихъ цѣлей, але не повиннѣ ослаблятися и розтрачиватися на погоно за фантастичными привидами, до чого радѣ бы ихъ заохотити рѣжского рода „новременецѣ“.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрїйско-Угорска Монархїя.

(Дебата надъ розпорядженями выемковими) розпочалася якъ мы вже доносили дня 14. н. о. лютого. Справодавецъ бѣльшости выдѣлу дрѣ Тонкля застерѣгъ собѣ голосъ на кѣнець дебаты. Справодавецъ меншости дрѣ Коцъ, критикау справозданье бѣльшости комисїи и выступає съ замѣтомъ, що внесенье бѣльшости неумотивоване. Властивы мотивы заключаютя въ шести всту-

пѣдъ себе ковакѣвъ и казенныхъ крестьянъ бачило мѣжь ними страшенну темноту! Министерство се почало заводити де-не-де панскѣ крепакѣ были ажъ до знесеня пацтва чисто безъ жадной просвѣты. Оны и министерскѣ школы мали метою своєю народнѣй выгоды, а вузакѣ урядовѣ, вѣрѣ скавати — чиновницкѣ; они мали выгоды волоостныхъ писарѣвъ, а народъ швидко змѣтивъ, що за пивки выходятъ зъ тыхъ школъ и уважавъ за велике нещастье ѣтдавати школы своихъ дѣтей. И наука въ тыхъ школахъ велася безъ толку, тѣлько формѣ дѣти по двоухъ, трѣхъ рокахъ науки не читати. Не диво, що школа стала для насъ чимь неприхильнымъ, вымагающимъ грошевыхъ выдаткѣвъ.

Сей поглядъ народа почавъ буть вернатись въ той часъ, якъ въ початку 1860-хъ рр. запанували були недѣльнѣ школы сродною мовою. На лихо, сей часъ не стоявъ. Недѣльнѣ школы скасовано, зборѣ и поглядъ народа и на теперѣшнѣ школы богато красшѣй ѣтв того, якѣ буть 30 лѣтъ назадъ. ѣтв народа въ Полтавщинѣ верѣдко почувте про школы, що „шкѣлѣ стѣбитъ вычанки“, с. а. що просвѣта и корѣ якѣ дають ему школы, не варта того, що выдає грошѣй на школы. И народъ гонѣ правду.

Сей поглядъ народа почавъ буть вернатись въ той часъ, якъ въ початку 1860-хъ рр. запанували були недѣльнѣ школы сродною мовою. На лихо, сей часъ не стоявъ. Недѣльнѣ школы скасовано, зборѣ и поглядъ народа и на теперѣшнѣ школы богато красшѣй ѣтв того, якѣ буть 30 лѣтъ назадъ. ѣтв народа въ Полтавщинѣ верѣдко почувте про школы, що „шкѣлѣ стѣбитъ вычанки“, с. а. що просвѣта и корѣ якѣ дають ему школы, не варта того, що выдає грошѣй на школы. И народъ гонѣ правду.

жаде бесідникъ загалнаго голосованя. — По бесіді дра Екснера, котрий полемизувавъ съ выводами Теофаго и Гогенварта и доказувавъ, що не ма престою для выданя выемковыхъ розпорядженъ постановитъ пос. Бразъ Воляньскій внесенне на замкнене дискусіи, котре приято. — Бесідникомъ генеральнымъ выбрали записавъ до голосу послы зъ львівъ проф. дра Зиса. Въ своей бесіді полемизуа бнъ противъ Гогенварта и стае въ обороні лояльности жителівъ Відня. Сего, що сказавъ гр. Гогенвартъ не чувъ ще нікто въ ніякомъ парламенті. По думцѣ бесідника булобъ лучше, наколибъ въ Австріи заведено малай стаей облоги, якъ се зробиавъ Бисмаркъ въ Німеччині. Правительство мае теперъ достати въ руки велику власть, власть естъ одна кожъ лихнмъ порядкомъ. Дръ Зисъ выступавъ оттакъ съ острою доганю противъ правительства, котрого существованне стоить въ суперечности съ условіями существованя державы. Робтники уважаютъ теперъ жертвою; а посля того, що теперъ дѣлае, оподѣваются, що вернеся реакція патыдсатыхъ роківъ. По бесіді проф. Зиса замкнено засѣдане для 14. лютого. На другій день говорили справоздавці. Въ голосованіи приняла палата внесенне бльшости 177 голосами противъ 137. — Оболя приступила палата до дебати надъ розпорядженемъ о суспензій судоу въ присяжныхъ. До голосу противъ внесеня бльшости записалося 9 послувъ въ львівъ а за тимже внесенемъ пос. Джованелли. — Дискусію розпочавъ пос. Штайдль. Бесідникъ протестуе именемъ жителівъ Відня будто бы судія присяжнй зъ сего мѣста булв баламученый або сторонничий и заявляе, що обывателѣ віденскій бажаюць завогды ставати передъ судомъ народа. Онъ противитва внесеню судоу присяжныхъ, бо се естъ цершнмъ крокомъ, щобъ державу правну замѣнати въ державу полицейну. — Оттакъ говоривъ министръ справедливости дръ Пражакъ. Правительство дуже добре знае яку бере на себе отвѣчалность. Розпоряджене отнюоето до проступковъ, котрі можуть бути доконані анархистичными сторонничками. Выношеня, якѣ дало правительство въ комисію, въ справозданіи вѣрно подані. Навѣть противники мусятъ признати, що въ кружкахъ робтннковъ змагаеся рухъ, а особливо замѣтнй тенденція сторонничества перевороту въ Відня, бо отъ часу оголошеня нѣмецкаго закона противъ социалотвѣ стаяся онъ однимъ зъ бльшше оживленыхъ центрѣвъ. Правительство зволяло съ выданемъ розпорядженъ выемковыхъ, бо сподѣвалося, що инашимъ способомъ зумѣе звести масы съ хибной дороги. Шо правительство не поступало собѣ легководно, найдлущій доказъ въ томъ, що постановою о суспензій судоу присяжныхъ не розтагнене на округъ судовой Винеръ-Найштадъ. Пос. Джованелли покинуся на судъ найвысшого трибуналу. Бар. Онегайеръ заявляе, что буде голосувати противъ внесеня бльшости позаякъ оно дае зададеко идуче повномочіе правительству. На внесенне пос. Главки замкнено дискусію. Генеральный бесідникъ дръ Веберъ подноситъ, що розпоряджене естъ реакціею. Довѣріе людности до правительства захитане а поступокъ правительства нагадае Россію. Оболя говорили ще оба справоздавці а въ голосованіи принято внесенне бльшости.

(Президентъ угорског кабинету Тисса) бувъ сими днями въ Відни, чтобы полагодати гдеяки важнѣйші бѣжучи справы а передовѣсьмъ, чтобы выеднати у цѣсаря затверженне гдеякахъ предложенъ въ справѣ Хорватія.

ЗАГРАНИЦА.

Головнй напрямъ сучасной борбы суспѣльной. I. Три послѣдній великій войны, именню пруско-австрійска, нѣмецко-французска и русско-турецка не только что значно змѣнили политичну карту Европы, але въ послѣдкахъ своихъ выкликали ще середь народѣвъ такий неспокой, таку неевновѣсть, что нынѣ мимо волѣ кожый, що лишь трохи слѣдять за житеемъ политичнымъ народѣвъ Европы, чуе что такъ, якъ оно естъ теперъ, не може позбѣтати довго; що ферментъ суспѣльного розстрою, киненый середь народѣвъ, зачывае чымъ разъ сильнѣйше дѣйствувати и скорше чи познѣйше доведе до страшной катастрофы. Однакожъ згаданій войны не булв непосредною причиною сего неспокою, який нынѣ запанувавъ середь всѣхъ народѣвъ. Причина его лежить далеко глубше, бо въ самѣмъ житю суспѣльномъ, въ тыхъ сумныхъ обстовахъ, якѣ запанували отъ чаю, коли пара и электрика стали двигати житее шоденне, а розвѣи наукъ природныхъ кинувъ широкій свѣтоглядъ помѣжь народы. Згаданій войны лишь тымъ сильнѣйше заклокотали ферментъ розстрою и розбудили его оилу; але непосредный товчокъ до теперѣшной неевновѣсти и недоволеня подала зъ одной стороны нерозмѣрно велика рѣжница въ поспѣданіи матеріяльного добра и награжденя капиталы, а зъ другой стороны борба римскои іерархія съ войми и всюды, де лишь не хотѣли признати си давнй власти и оилы, або йи же и послѣднѣи власть отбирали. Мы не будемо тутъ розводитися надъ початкомъ си борбы суспѣльной а зазначимо лишь те перѣшне си положенне и головнй ей напрямъ и додамо ще, що кромѣ борбы экономичной и борбы съ римскои іерархіею зѣвѣстной въ Німеччинѣ подѣ именемъ „Kulturkampf“ естъ ще третя борба національно-политична, тѣсно звязана съ обома попередними.

Куда прямувъ перша, экономична? До полпшеня матеріяльного добра, до переверненя доте-

перѣшного ладу, бо бнъ цѣоля ей думки естъ причиною всякого теперѣшного зла, естъ перешкодою до будущого полпшеня. Вой представителѣ той борбы, якъ она и не называють, чи анархисти и комунисти въ Франціи, чи социалысты и социал-демократы въ Німеччинѣ, або нигилисты а революціонеры въ Россіи и „чорна рука“ въ Италіи, — вой они годятся въ томъ съ обою, що дотеперѣшний ладъ естъ лишь перешкодою для полпшеня матеріяльного быту, а позаякъ сей ладъ представляють головою теперѣшній правительства, — то и ихъ дѣяльність головно звернена противъ нихъ. Разуменое, що правительства въ всякихъ державахъ не могли равнодушно на сей рухъ дивитися; они мусяли силѣ противуставити силу, а потому ще о сколько можна усувати зло, що рухъ сей выкликали. Посылался всякого рода заказы и кары, а дальше и законы ошпнующій сей рухъ, а коли се все что нѣчого не помагало, правительства почали кидатися на поле т. зв. державного социализму. Правительство, якъ нѣмецке, французске, ба навѣтъ и русское займаются долею робтннковъ, выдаютъ законы о фабрикахъ и т. д., а коли борба экономична таки не устае, лучатся съ тыми элементами, котрыхъ сей рухъ бльшше угрожуе, або котрѣ якъ небудь моглибы ему противудѣйствовати. Они починають зближатся до верховодячихъ верствъ суспѣльности, до аристократія и власти духовной. Политичнои обляженя вправдѣ поки-что ще не видко, але изъ негативныхъ доказѣвъ, можна се вже добре добачати. Тымъ часомъ и въ борбѣ экономичной або социальной наступае повола змѣнв. Представителѣ ей хочобы лишь для окрѣпленя силъ змѣняють свою тактику, а хочъ одинъ не думаютъ покинути динамитъ и револьверъ, то одинакожъ другѣ видятъ усѣихъ лишь на законній дорожѣ, на дорожѣ парламентаризму и самоуправы. Такий естъ отже напрямъ и таке теперѣшне положенне си борбы, котра хочъ може на хвилку и притихне, то таки не перестаетъ существовати.

Англія. По поводу новой победы вѣрохобнковъ надъ египетскимъ войскомъ запанувавъ въ Англіи великій неспокой. Правительство на ходоты въ дуже трудномъ положеніи; збъ всѣхъ сторонѣ спллются на него наганы за небалѣсть и равнодушнѣсть въ египетской справѣ. Лордъ Гранвилъ въ своей бесідѣ противъ вотумъ недоуверія для кабинету доказувавъ одинакожъ, що Суданъ не мае жадного значеня анѣ для Англіи и си послѣстей въ Индіи, анѣ не естъ дуже важной и для самого Египту. Онъ пояснявъ такожъ, длячого правительство въ послѣднихъ дняхъ не выслоло помочи до Судану; причиною сего мало бути, що правительство не хотѣло ставати на перешкодѣ намѣренямъ Гордона, але теперъ коли Гордонъ самъ годитя на высланне войска, то правительство постановило дати помѣчь мѣсту Токарееви, наколи оно може ще устоятися. Шо до самого Египту — то Гранвилъ заявлявъ, що Англія зовѣмъ не думае его анекгувати, але позбѣтатъ тамъ такъ довго, доки не настане тамъ сильне правительство. — Послѣднѣя доперва побѣда въ Суданѣ спонукала Англію подумати о бльшой акціи въ Суданѣ. Въ министерствѣ войнны, въ арсеналахъ и на корабляхъ военныхъ запанувавъ незвычайный рухъ; все готовится до походу. Кажуть, что каналова флота подѣ проведомъ еднбургского князя достала вже розказъ отплыети до Египту, а каврка залога подѣ ген. Грагемомъ выйшла вже до Сваккму; на си мѣсто мае прійти залога зъ Александріи. — Король Зулусѣвъ Кечейю умеръ на затощенне сердца. Съ нимъ погыло для Англіи и бльшше небезпеченство для си послѣстей въ южной Африцѣ.

Туреччина. Справа суданска; отобсеся, якъ здася, въ першій линіи на Туреччинѣ, бо Египеть вже давно ставося на дѣлѣ англійскою провинціею, въ котрой сыны Албіона господаруютъ якъ у себе дома. Одно ще, що не дозволяло Англичанамъ уважати Египеть за свою провинцію, то була зависимость его отъ Туреччины, котра кожый разъ, якъ лишь Англія занадто омыло починала выступати въ Египтъ, пригадувала йи свое право до сего краю. Зѣвѣстно, что кедивъ не хотѣвъ на предложение Англіи зречися права до Судану на рѣчь Магдіа мотивуячи свой ошоръ тымъ, що Суданъ естъ зависимый въ першій линіи отъ Туреччины; зѣвѣстно такожъ что Туреччина не хотѣла своего часу допустити, чтобы тамъ лишь сама Англія ладъ заводила и до помагалася тамъ по крайній мѣрѣ силной оъ Англіею акціи. Дѣло теперъ одинакожъ змѣнялося; Англія принушена дѣлою силою выступати въ Суданѣ. Але султанъ оставсея при своихъ жаданяхъ и переговоры ведутъ ся въ сѣи справѣ дальше. Мусурусъ паша угоджуеся въ Лондонѣ съ Гранвилломъ, але переговоры не довели ще до жадного результату; англійске правительство заявило, что хоче напередъ знати условія, подѣ якими Туреччина приступила бы до силной акціи. Порты знову отпновѣла на се что дождае насампередъ условій Англіи и на сѣймъ станули переговоры. Тымъ часомъ Англія выслола Гордона до Судану и въ Сваккми оголошила вже свой протекторатъ. Наколи Гордону удаеся полагодитися съ Магдіемъ, то скажутъ султанови, что его помѣчь вже не потрібна и онъ не потребуе вже на завогды журитися о Суданѣ. Неудастся знову мясѣ Гордона, то Англія по оному выкористаетъ помѣчь султана. Пока что одинакожъ, то Англія хоче, якъ видко такъ, повести дѣло справу въ Суданѣ и Египтѣ, чтобы передѣ Туреччиною и цѣлою Европою открити несоудѣбно готове вже дѣло. До сего клопоту приходять ще и внутрѣшній неспокой, котрыхъ непосредною причиною естъ така сама Порты. Зѣвѣстной шорѣ Порты съ анархотскимъ патрїархомъ довѣвъ до того, що въ двохъ вже мѣсяцяхъ, именню на Кретѣ и въ Македоніи выбухли непокои. Наколи правда,

що англійскій газеты доносятъ, то на Кретѣ выбухли непокои дуже небезпечной природы, такъ шо Порты була змушена выслолати туда 5000 войска. Головну причину до сего давъ шорѣ Порты съ патрїархомъ, бо Кретецѣи вже давно заявляли булв Порты, что жадають признаня патрїаршю привилегій а въ противномъ случаю угрозили вѣрохобнею. Здася одинакожъ, що не тутъ лишь естъ жерело вѣрохобнѣ на Кретѣ. Бльшше може причинилося до сего великій податки и способъ ихъ збирания та сирава выборовъ до радѣ громадскихъ а певно не малою частю причинився такожъ и вильны Греци, котра зъ давнѣй давна лукаво глядитъ на сей островъ и для того не хотѣла по берлинскомъ трактатѣ пріймати его ако компензату а домагалася побльшеня своей области на границы Теосалия, Крету уважае Греція за свою и забывае доказувати сего при кожой случайности. Другій, такожъ не маловажнй рухъ зъ причаны той самои борбы церкви съ Портою проявився въ Македоніи. И тутъ подозрѣвае Порты чинѣ тайну руку, бо выслолати нуту до рускойскаго посольства съ повѣдомленемъ, що хоче полати комисію до монастырѣвъ на горѣ Атоосъ, бо подозрѣвае монаховъ, що они переховуютъ у себе великій складъ оружія. Посоль Нелидовъ отпновѣвъ, що не може допустити ревизіи въ монастыряхъ стоячихъ подѣ рускойскимъ протекторатомъ. Зъ Албаніи доносятъ такожъ не дуже потѣшающій вѣсти. Мирядиты домагаются своего давного князя Преака Бибѣ-Доду. Они не хотять слухати властей турецкихъ и разъ въ разъ зносятъ съ Черногорцями.

НОВИНКИ.

— Депутация галицко-русского духовенства гоститъ уже у Відни. Въ складѣ депутатів входятъ: Преосв. еп. Сильвестеръ яко предводитель и оо. др. Юл. Пелешъ, В. Залозецкій и Юс. Заячкѣвскій зъ львовской еп., а дръ Юл. Никоровичъ и Теоф. Сѣвквичъ зъ еп. черемюской. (Преосв. еп. Иоанъ и о. Ив. Гавришкевичъ задля недугу не могли поѣхати.) Сими днями депутация буде на авдіенціи у К. В. цѣсаря. Шасти йи Боже — привезти до краю добра вѣсти!

— II. Ностъ Левицкій, практикантъ судовый у Львовѣ, предѣдатель нашего „Кружка Правннковъ“, зложивъ въ суботу минушого тыжня третѣ ригорозувъ правннче, — а завтра по промоціи на университетѣ Львовскомъ одержитъ титулъ доктора правъ.

— Въ суботу отбудеся 6-а и послѣднѣя забава съ танцами, устройена снхъ мясѣницъ „Рускимъ Касиномъ“. На томъ вечерѣ многі нашѣ красавицѣ появлятся въ народномъ костюмѣ, тожъ надѣются, що се буде заохотою до дуже чинленной участи въ забавѣ.

— Пригадуемо Вл. Родимцавъ а особливо зъ окрестности Станиславова, що дня 9. (21.) лютого отбудеся въ Станиславоѣ вечеръ съ танцами на користъ Руской Бурсы Братства св. о. Николая и то комитетъ всѣхъ силъ докладае, чтобы Вл. участника забавы булв якъ бльшше доволеный.

— Зъ Бережанъ доносятъ намъ: „Вечерокъ съ танцами, котрый мавъ отбутися въ Бережанахъ дня 7 (19) с. м., зъ причынъ отъ насъ независимыхъ не могъ отбутися. О томъ завѣдомою комитетъ тыхъ, котрѣ уже отримали запрошеня. — Отъ выдѣлу Руской Бурсы“. (Се завѣдленне получали мы доперва въ недѣлю, такъ що скорше, якъ сегодня, не могли напечатати. — Ред.)

— На многі запытана мы можемо заявити, что товариства „Провѣдѣна“, „Руска Бесѣда“, „им. Шевченка“ и „Академичне Братство“ не беруть наименшой участи въ вечерѣ, який устроуе „Академичскій Кружокъ“ въ память Шевченка. Згаданій товариства будутъ обходити роковины смерти Шевченка около 10 марта. День и мѣсто торжества подастъ комитетъ познѣйше до вѣдомости нашихъ Родимцавъ. — Отъ комитету.

— Новей читальнѣ онуюються, яко доносятъ „Батьковщина“, въ Ваоильковцяхъ, повѣта гусятинского и въ Цевровѣ, повѣта тернопольского.

— Дотеперѣшний комитетъ зѣвѣстного „Wydawnytwa“ популярныхъ книжочекъ для руского народа въ польскомъ дусѣ — роздгнали протекторы зъ Вильбу краевого. При томъ же и полиція зробила маленьку ревизію у одного зъ персоналу... Намѣсто п. Оказа именованый шефомъ п. Парасевича, учитель при школѣ имени Елисаветы во Львовѣ.

— Украинскій театр Старицкого-Кривницкого представивъ уже 1 (13) лютого въ Одессѣ мѣлодраму Гушалевица „Підгорнѣя“ съ музыкаю Вербицкого. Зъ справозданя „Одесского Вѣтника“ доведѣмооъ, что мѣлодрама мала тамъ добрый усѣхъ, ба навѣтъ була повторена.

— П. Ксенофонтъ Охримовичъ, посоль на соймъ краевый и членъ рады повѣтвой въ Дрогобычи, ново-именованый инспекторъ окружнй до Мельчи на Мазуры помѣнявъ — якъ доведѣмооъ — своею посадою съ п. Фангоромъ, зѣвѣстнымъ нашимъ читателямъ инспекторомъ дрогобыцкымъ. Такъ отже п. Ксеноф. Охримовичъ остане въ Дрогобычи, а на Мазуры поїде — п. Фангоръ.

— Малоруско-нѣмецког Словаря выйшовъ сѣмѣ-шео девятый выпускъ въ 2½ арк. (стор. 401—440) Лезный — Михайло и коштуе 50 кр. Выпускъ десятый друке ся такожъ въ 2½ арк. Всѣхъ Львовскихъ предплатникѣвъ прошу, чтобы зволили отбирати свои выпуски Словаря въ Друкарни товч. им. Шевченка (ул. Академ. 8), где могутъ такожъ и дальшу предплату складати. Прому уклѣнно всѣхъ Вл. предплатникѣвъ и прихильникѣвъ мого труда о ласкаве и скорѣ доповненѣ

дальшою предплатою. Вл. панамъ Ом. Духровичеви, Богд. Кирчову, Григ. Кузьмѣ, Львови Кочаркевичеву, Ник. Лукишевичеву, Кир. Трильовскому, Ост. Шмериковскому и Винк. Яворокому дякую сердечно за присланны матеріялы до Словаря. Станиславѣвъ 18. лютого 1884. — Проф. Евг. Железковскій.

— Эмиграція до Америки. Въ Краковѣ придержала полиція на дѣорци желѣзной дороги 72 сельцѣвъ зъ горлицкаго, пильненского и ясельского повѣтовъ, а такожъ и зъ комитату Сарошъ, що хотѣли выходити до Америки. Сельце тѣ частю завожничлися на дорогу, частю — якъ они кажутъ — приолали имъ грошѣ ихъ свовки зъ Америки, що дуже захвалують имъ свое матеріяльне положенне. У одного зъ придержанныхъ найдено адресу агенціи перевозной до Америки Артура Ландау въ Краковѣ, котру доручено нитъ въ Тарновѣ на желѣзницѣ за 40 кр. черезъ одного служащего на желѣзницѣ, и легитимацию дому експедиціонно Маттѣельдта въ Берлиѣ. Придержаній мусяли повернуты назадъ до своихъ посѣлостей, а грошѣ, що имъ отобрано, вернуть имъ дорогою судовою.

— Комитетъ муз. дѣлв. вечерннцъ XXIII роковинъ смерти Т. Шевченка въ Тернополіи складае найсердечнѣйшю подяку всѣмъ Вл. участникамъ тогожъ артистичного вечера д. 20 сѣчня (1. л. лютого) с. р., котрѣ причинилися до звеличния памяти безсмертного кобзаря; а именню Вл. о. I. Виташаньскому, приходнику Денисова и ЧЧ. Члены Денюковского сельского хору, Вл. п. Корниту Н. Устыяновичу и Вл. пп. проф. Н. Вахнянину, Раковецкому и Слявчику. Честь и слава Вамъ, Вл. Панове, что не щадали нѣ часу, нѣ труда и зъ далека приошли зовѣмъ безкористно, чтобы поклати подвалины до народного отродженя нашего Подѣля. Имена Вашѣ записе золотыми буквами исторія отродженя Русинѣвъ. Рѣвно жъ подае комитетъ до прилюдной вѣдомости, что въ вечерннцѣ выдѣлудо 353 ар. 67 кр. а. в., а по отгтрученню коштовѣ устроены 145 ар. 73 кр., о-стало чистого приходу 207 ар. 94 кр., котрый то прихѣдъ комитетъ предавъ выдѣловн „Руской Бесѣды“, на внутрѣшнне устроене си комитатъ. При сѣи нагодѣ складае комитетъ прилюдну подяку всѣмъ Вл. Родимцамъ, котрѣ кромѣ цѣны поставленои на билеты причинилися до зблльшеня приходу щедрими наддатками.

— Комитетъ вечерннцъ, устроеныкъ въ честь бл. п. Володимира Барвѣньского заходомъ товариства „Академичне Братство“, подае до вѣдомости, что дохѣлъ зъ розпродажи билетѣвъ выноснѣвъ 119 ар. 50 кр., зъ добровѣльныхъ датковѣвъ и гардеробы 19 ар. 46 кр., — разомиъ 138 ар. 96 кр., — выдатки на притрошенне и освѣтленне салѣ, пожиченье фортепьяну, печатанне и розбѣсланне запрошенѣвъ и программъ, и пр. 96 ар. 25 кр., позѣстало чистого дохода 42 ар. 71 кр., котру то суму отдавъ комитетъ на зблльшенне стипендіяного фонду им. Вол. Барвѣньского. При той нагодѣ маемо честь высказати на омы мѣщи прилюдну подяку передо всѣмъ Вл. п. Е. Качковскому, директору школы музичной во Львовѣ и Вл. п. Цетвиньскому, дирегенсу хору „Лютня“, за прихильне и безкористне занятые ся частю артистичною нашего вечера, Вл. п. Иванови Белевца за знаменитый отчтѣть; дальше Достойнымъ Панямъ: Вл. паннѣ О. Огоновской и Вл. паннѣ М. Павлѣковѣи, якъ такожъ неуготомому нашо му ветерану-артистови Вл. п. Борковскому, и всѣмъ Вл. панямъ, котрѣ не жалували своего труда и своими силами причинилися до звеличния нашего торжественного обходу; не менше свѣтл. Совѣтви „Народного Дому“ за отступленне салѣ и Вл. Д. Волинской за безлатне удѣленне прегарныхъ цѣтовѣвъ до украшеня салѣ, — въ концѣ всѣмъ П. Т. Гостямъ, що овоею притомностею почтили память Володимира. — Ярма; Кулачковскій.

— Зъ Меравицѣ (коло Куликова) пишутъ намъ: „Въ роковины основана читальнѣ д. 14. л. лютого отбулись у насъ загалнй зборы въ присутности кількадесяти громадянъ. Выбрано новый выдѣлъ, до котрого вошли: учит. п. В. Довжанскій яко предѣдатель; Гр. Володько яко заст. предо.; М. Рядъ яко секретарь, И. Самотий яко касієръ; В. Босакъ яко бібліотекаръ; И. Михальчукъ и В. Волянецъ. Всеч. о. Коровецъ задля старости и иншихъ перешкодѣвъ отказавося отъ участи въ выдѣлѣ, но ако членъ приобѣщавъ якъ матеріяльно такъ и морально чытально спомогати. Выдѣлъ ухвативъ предплатити кілька часописей и принявъ 12 новыхъ членѣвъ. По веселѣи и ширѣи розмовѣ зборы замкнено, по чѣмъ до позна воѣ бавилося сердечю.

— Віденскна навярня у Львовѣ була селъ недѣль по-полудни свѣдомѣ невзначайной во Львовѣ розправы о образу чести мѣжь двома журналістами, п. Мончаловскимъ, сотрудникомъ „Слова“, яко обвинителемъ, и п. Гневошемъ, редакторомъ „Strażnic-ы“ яко обжалованымъ. П. Гневошь въ послѣднѣмъ члѣдѣ свои газеты згадуочо о переходѣ на православіе п. Мончаловского и панны Леокадіи Якличъ выразивося о обохъ оскорбляюч. П. Мончаловскій постановивъ стати въ оборонѣ оскорбленнои п-ны Якличъ и въ віденской кавярни при множествѣ свѣдковѣвъ давъ позаушника п. Гневошеви. П. Гневошь зъ своей стороны послуживося своею неотлучною „straznic-ою“ — внешневою палицею... „Tak Gnievosz bije!“ — тыми словами окончивъ бнъ свою отплату „pieknemъ za padobne“... Оригинална оя говорова розправа мѣжь двома журналістами дала цѣлоѣ надпюхтянської столицѣ предметъ до забавной розмовы.

— Розправа въ процесѣ о. Ал. Стефановича противъ пп. О. Марнова и Володимира Луциана (Бодака Музички) о оскорбу чести не отбулася въ суботу зъ причины, що о. Ал. Стефановичъ представъ на откликанне процесу, еси п. Марковъ подастъ въ

